

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Disp. XVIII. De scientia Christi acquisita

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

proprietates; alioquin per habitum scientiæ infusæ Christus nullum objectum scientificæ & demonstrativè cognosceret, subindeque talis habitus non esset scientia, sed intelligentia, seu habitus primorum principiorum, qui solum veritates indemonstrabiles, & medio carentes attingit.

139. Colligitur quintò, Christum per scientiam infusam potuisse intelligere sine conversione ad phantasmata, vel cum conversione ad illa, pro voluntatis arbitrio.

Probat: Christus habebat duplicem modum intelligendi, alterum communem Angelis & Beatis, ut comprehensio; alterum communem hominibus, ut viator: Atqui per primum erat omnino independens à phantasmatis; tùm quia habebat species infusas à Deo, sicut Angelis; tùm etiam quia habebat dominium supra suum corpus, ut Beati: Ergo ex eo capite non debebat necessariò uti phantasmatis. Similiter ut viator habebat communem modum intelligendi cum alijs hominibus, ut èndò sensibus & phantasmatis: Ergo ex eo capite poterat se convertere ad phantasmata, ut in ipsis rebus velut in speculis & exemplis videret, quæ per scientiam infusam cognoscebat.

140. Confirmatur: Quia scientia per se infusa, etsi supernaturalis sit, fuit tamen in modo operandi proportionata naturæ humanæ, & modo naturali cognoscendi intellectus humani, qui est per discursum intelligere, potuit Christus illà uti discurrendo, ut præcedenti corollario ostensum est: Atqui etiam modus connaturalis intelligendi animæ corpori unitæ est intelligere speculari phantasmata, & convertendo se ad illa: Ergo eadem ratione Christus potuit uti scientiâ infusâ convertendo se ad phantasmata. Quod ut magis percipiatur, & argumento, quod in contrarium fieri posset, occurratur,

141. Notandum est cum D. Thoma in 3. dist. 14. qu. 1. art. 3. quæstionem 3. quod intellectus habet se ad phantasmata dupl. citè: Vno modo sicut accipiens à phantasmatis scientiam, quod est in illis, qui nondum scientiam habent secundum modum, qui est à rebus ad animam. Alio modo secundum motum, qui est ab anima ad res, in quantum phantasmatis utitur quasi exemplis, in quibus inspicit quod considerat; cuius tamen scientiam prius habebat in anima. Quamvis ergo scientia infusa animæ Christi non posset primò modò à phantasmatis dependere, cum ab illis non posset species accipere, eò quod species tali scientiæ deservientes habitæ sint per infusionem; benè tamen secundò modò, potuit enim Christus uti tali scientiâ ponendo species super phantasmata, & in ipsis phantasmatis objectum sensibile inspicendo, quod alias in seipso poterat per tales species cognoscere. Sicut ille qui potens aliquod objectum videre in seipso, voluntariè visum ad speculum applicat, illudque in speculo intuetur.

142. Colligitur sextò, scientiam infusam animæ Christi non fuisse semper in actuali consideratione omnium objectorum, ad quæ poterat se extendere, imò nec fuisse necessariò cum cognitione actuali alicujus objecti conjunctam; quia licet talis habitus esset supernaturalis & infusus, fuit tamen voluntati humanæ Christi, quantum ad usum subiectus; eo modo quo habitus charitatis, licet sit supernaturalis, subditur tamen nostræ voluntati, quantum ad applicationem & usum; unde sicut habitu charitatis uti-

mur quando volumus, & quantum volumus, ita & anima Christi utebatur scientiâ infusâ quando volebat, & per ipsam ea solum objecta considerabat, ad quorum considerationem illam applicabat.

Colliges septimò, scientiam infusam Christi esse quidem superiorem scientiâ Angelorum, non solum quantum ad claritatem & certitudinem, sed etiam quantum ad numerum scientiarum, cum per eam Christus cognoscat plura mysteria gratiæ, & futura contingentiæ, nec non occurrentium cogitationes, quæ Angelis non revelantur, ut constat ex dictis art. 4. Est tamen scientiâ Angelicâ inferiorem, quantum ad modum cognoscendi qui est naturalis animæ humanæ, nempe modum cognoscendi per discursum, & per conversionem ad phantasmata, ut ait Thomas art. 4. & quantum ad species quibus utitur; quia, ut idem S. Doctor art. 6. docet, species animæ Christi infusæ, sunt minus universales, quam species Angelis indicæ: quia sunt commensuratae intellectui humano Christi, qui non est ita perfectus sicut intellectus angelicus.

DISPUTATIO XVIIII.

De scientia Christi acquisita.

Ad quæst. 12. D. Thoma.

Postquam S. Doctor de scientia beata & infusâ animæ Christi disseruit, ut coram de scientia Christi tractatum per solvat, sequuntur de scientia à Christo acquisita, circa quam præcipua occurrunt, articulis sequentiis discutienda.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum præter scientiam beatam, & infusam, constituenda sit in anima Christi Domini scientia per se acquisibilis?

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.

Notandum primò: quod scientia per se acquisibilis illa dicitur, quæ tamen de facto à Deo aliquando infundatur (qualiter omnes scientias naturales fuisse Adamo in primo cõditionis instanti infusas, docet D. Thomas 1. p. qu. 94. art. 3.) per se tamen & connatur aliter per nostris actibus acquiri; ad differentiam scientiæ infusæ per se, cui vel repugnat esse taliter nostris actibus acquiri, vel licet possit de potentia absoluta illis effici, per se tamen & connaturaliter per infusionem haberi.

Notandum secundò: hic solum nos inquirere, an in Christo fuerit scientia quæ per se & ex natura sua ab homine acquisibilis est. Utrum vero Christus eam per accidens habuerit per infusionem, sicut Adamus: vel illam de facto propriis actibus sibi comparaverit, sicut nos eam acquirimus, dicemus articulo sequenti. His præmissis, pro resolutione difficultatis propostæ,

Dico breviter: constituenda est in anima Christi Domini scientia ex genere suo acquisita. Ita communiter docent Theologi cum S. Thoma supra quæst. 9. art. 4. excepto Richardo; licet e-

him pro opposita sententia referantur Bonaven-
tura, Scotus, Gabriel, & Durandus; illi tamen
non negant dari in anima Christi Domini scien-
tiam per se & ex genere suo acquisibilem, sed
tantum volunt eam de facto non fuisse ab illo
proprijs actibus acquisitam, sed per accidens in-
fusa. Quidquid tamen sit de hoc,

Probatur primò conclusio hac ratione. Opor-
tuit ut omnis potentialitas naturalis animæ
Christi conveniens ad actum reduceretur, ut ex
suprà dictis patet: Sed anima Christi Domini est
in potentia naturali ad scientiam per se acqui-
sibilem, cum sit ejusdem speciei cum cæteris ani-
mabus, in quibus hujusmodi potentia invenitur.
Ergo fuit ad actum redacta, & consequenter ha-
bit scientiam istã ex genere suo acquisibilem.

Confirmatur. Quia anima Christi est in poten-
tia ad scientiam beatam, qua intelligit modò di-
vino, & ad scientiam per se infusam, qua intelli-
git modò Angelicò, fuerunt in ipsa scientia infu-
sa per se naturalis & supernaturalis, ut suprà o-
stentum est: Sed anima Christi est etiam in po-
tentia ut intelligat modò humano: Ergo in ipsa
constituenda est scientia ex genere suo acqui-
sibilis, per quam modò humano intelligat.

Confirmatur amplius: Anima Christi est in
potentia ad intelligendum per conversionem ad
superiora recipiendo perfectionem ab illis, sci-
licet species impressas, infusas à Deo; est etiam
in potentia ad intelligendum per conversionem
ad inferiora, nimirum per species ab illis acce-
ptas: Sed ut prima potentia compleatur, & ad ac-
tum reducat, ponitur in anima Christi scien-
tia per se infusa naturalis & supernaturalis: Ergo
ut secunda compleatur, & ad actum reduca-
tur, sunt in ipso constituenda species per se ac-
quisibiles ab objectis materialibus, & conse-
quenter scientia ex genere suo acquisibilis, quæ
vel in his speciebus consistit, vel illas supponit.

Probatur secundò conclusio: Potentia intel-
lectiva Christi non minus perfecta fuit, quam e-
jus voluntas: Sed voluntas Christi præter virtu-
tas per se infusas habuit etiam per se acquisibi-
les, ut suprà ostentum est: Ergo pariter potentia
intellectiva Christi præter scientiam per se infu-
sam habuit scientiam per se acquisibilem. Hac
conclusio magis patebit ex dicendis art. seq. ubi
alias rationes, quas tradit S. Thomas art. 4.
adducemus, & exponemus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò: Omnia quæ Christus cog-
noscere potest per scientiam acquisitam,
cognoscit per infusam, idque evidentiori &
perfectiori modò: Ergo frustra in eo ponitur
scientia ex genere suo acquisita.

Respondeo, concessio Antecedente, negando
Consequentiam: ad perfectionem enim intelle-
ctus Christi spectat non solum omnia objecta
cognoscere, sed etiam omni modò quo cogno-
scibilia sunt: unde sicut in anima Christi præter
scientiam beatam, qua res in verbo contempla-
tur, ponitur scientia infusa, per quam illas extrã
verbum cognoscit, eò quòd utroque modo ab
ea cognoscibiles sint: ita quia res naturales non
solum per species à Deo infusas, sed etiam per
species à phantasmaticibus abstractas cognosci
possunt, debet in anima Christi præter scientiam
naturalem infusam poni scientia ex genere
suo acquisibilis, quæ per species à phantasmati-

bus abstractas objecta naturalia cognoscatur; præ-
sertim cum modus ille cognoscendi sit ma-
ximè connaturalis animæ Christi, utpotè con-
junctæ humano corpori: ut enim docet D. Tho-
mas 1. p. qu. 89. in corp. idcirco anima rationalis
univertur humano corpori, ut ex unione ad il-
lud sortiatur modum intelligendi per species
acquisitas, & per conversionem ad phantasma-
ta, qui est ipsi connaturalior.

Objicies secundò: Duæ formæ solo numero
distinctæ non possunt esse simul in eodem subje-
cto: Sed scientia infusa naturalis (quam fuisse in
Christo disp. præc. art. 1. docuimus) solo nume-
ro differre potest à scientia naturali acquisita:
Ergo primã admisã in Christo, secunda ab eo
excludi debet. Major est certa, nam in senten-
tia Thomistarum duo accidentia solo numero
distincta nequeunt in eodem subjecto existere.
Minor verò, in qua solum est difficultas, sic o-
stenditur. Differentia sumpta ex diversa causa
efficienti non est differentia specifica, sed tan-
tum numerica; ut constat in homine ab altero
homine genito, & Adamo immediatè à Deo
producto: Sed scientia Christo infusa à primo
conceptionis instanti, & scientia per se acqui-
sita distinguuntur solum pnes causas efficientes,
quia nimirum illa immediatè à Deo fuit facta,
ista verò acquisita proprijs actibus, ut art. seq.
dicemus: Ergo solo numero distinguuntur.

Respondeo negando Minorem, ad cujus pro-
bationem, distinguo Majorem: Differentia sum-
pta ex diversa causa efficiente, per accidens in-
specta ab effectibus, non est specifica, concedo
Majorem. Per se inspecta ab illis, nego Majorem;
& sub eadem distinctione Minoris, nego
Consequentiam; quia scientia infusa Christo
per se respicit Deum ut causam efficietem; & sci-
entia per se acquisibilis per se respicit intelle-
ctum agentem ut causam specierum, & actus in-
tellectus possibilis ut causam efficientem habi-
tum; & ideo non solo numero, sed specie di-
stinguuntur.

In talibus, Differentia penes causas efficientes
non potest esse prima, nisi solum in formis, quæ
à principio sumunt specificationem: Sed scien-
tia live sumpta pro habitu, sive pro speciebus,
non specificatur à principio: Ergo differentia
sumpta ex diversa causa efficiente nequit pri-
ma esse inter scientias, sed ut per se perant cau-
sas efficientes diversas, debent supponi distin-
ctæ ex diversitate objectorum: Sed objectum
scientiæ infusæ animæ Christi idem est cum ob-
jecto scientiæ acquisitæ, v. g. idem homo, quem
Christus per scientiam infusam cognovit, &
per scientiam acquisitam: Ergo non potest per
se causas efficientes diversas, & consequenter
non distinguuntur specificè.

Respondeo ex Capreolo in 3. dist. 14. qu. 1.
unicã art. 3. ad 1. contra secundam conclusio-
nem, concessio primã Consequentiam, distinguen-
do Minorem subsumptam: Est idem utriusque
objectum, materialiter, concedo Minorem:
formaliter, nego Minorem, & Consequentiam.
Nam distinctio formalis objectiva cum coinci-
dentia materiali in objecto, sufficit ad distincti-
onem specierum, actuum, & habituum: licet au-
tem eadem natura specifica v. g. lapidis, per
speciem infusam & acquisitam representetur,
non tamen sub eadem ratione; nam spe-
cies, abstracta à phantasmaticibus, illam repræ-
sentat per ordinem ad phantasmata; species
autem

autem infusa sine tali ordine; & consequenter sub maiori immaterialitate representatur per speciem infusam, quam per speciem acquisitam; ex quo fit, quod species per se infusa universalior sit in representando, quam species acquisita per se; illa enim nedum representat directè naturam quoad prædicata specificam, sed etiam omnia eius individua, secus autem species à phantasmate abstracta. Quæ solutio sumitur ex D. Thoma supra qu. 9. ar. 4. ad 3. ubi inter habitum scientiæ infusæ, & habitum scientiæ acquisitæ hoc statuit discrimen, quod iste acquiritur per comparationem humane mentis ad phantasmata; ille verò est alterius rationis, utpote à superiori descendens in animam, non secundum proportionem phantasmatum. Quibus verbis distinguit habitum scientiæ per se infusæ ab habitu scientiæ per se acquisibilis per hoc, quod objectum scientiæ acquisitæ dicit ordinem ad phantasmata à quibus fuit abstractum; objectum verò scientiæ infusæ sine dependentia à phantasmatis attingitur.

ARTICULUS II.

An Christus scientias per se acquisibiles proprijs actibus sibi comparaverit, vel eas à Deo per infusionem receperit?

14. **Q**uanvis apud Theologos certum & indubitatum sit fuisse in Christo præter scientiam beatam & infusam, scientiam per se & ex genere suo acquisibilem, dubitatur tamen de modo, quo Christus hanc sibi comparaverit; Plures enim existimant illam per accidens fuisse Christo infusam divinitus, sicut & Adamo, nè aliquando caruerit noticià clarâ naturali plurimorum objectorum, quæ per talem scientiam percepit. Ita docent D. Bonaventura, Scotus, Gabriel, & Durandus art. præc. relati, eamque tenuit D. Thomas in 3. dist. 14. qu. 3. art. 3. ut ipsemet fateatur hic art. 2. & supra qu. 9. art. 4. Ex Recentioribus verò hanc sententiam sequitur Suarez hic disp. 3. sect. 2. afferens scientiam per se acquisibilem infusam esse per accidens Christo quantum ad habitum & species necessarias ad demonstrationem rerum faciendas, licet non quoad experimentalem cognitionem.

Probabilior tamen videtur sententia, quam, retractatâ priori, tradit S. Doctor hic art. 2. & supra qu. 9. art. 4. eisque Discipuli communitè amplectuntur, nimirum Christum prædictam scientiam proprijs actibus sibi comparasse, nè intellectus in eo maneret otiosus & frustraneus. Idem docent Vazquez, Beccanus, Ragusa, Theophilus Raynaudus, & alij.

S. I.

Hæc sententia ut probabilior eligitur.

Dico igitur: Christus scientiam per se acquisibilem proprijs actibus sibi comparavit, non verò eam solum à Deo per infusionem recepit.

15. **P**robatur conclusio duplici ratione, quam insinuat S. Doctor supra qu. 9. art. 1. Prima sic potest proponi. Si Christus scientiam per se acquisibilem proprijs actibus non acquisivit, sed eam solum per infusionem à Deo accepit, sequitur intellectum agentem Christi fuisse omninò otiosum & frustraneum: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud. Sequela probatur: Proprium officium intellectus agentis est facere speci-

es intelligibiles actu, abstrahendo eas à phantasmatis; ut docent Philosophi in libris de anima: Ergo si intellectus agens animæ Christi species aliquas non abstraxit à phantasmatis, sicut omnes Christus à Deo per infusionem accepit, rit omninò otiosus & frustraneus; frustra enim est id, quod non habet propriam operationem, ut dicitur 2. de cælo textu 17. cum unumquodque que fit propter suam operationem.

Hæc ratio non solum probat fuisse in anima Christi species proprijs actibus comparatae, sed etiam ipsum habitum scientiæ, quia in probabili sententia non est quid distictum ab alijs speciebus; cum quia licet admittatur illud quodam realitatem ab ipsis speciebus distinctam, tamen eadem videtur esse ratio de illa de speciebus, eò quod illa datur ad usum talium specierum, & quia connaturalis motus accipiendi habitum scientiæ est mediantibus speciebus, eò quod habitus ille sit lumen quoddam intellectuale acceptum & derivatum ab objectis: objecta autem sensibilia in se actu non habent vim producendi habitum intelligibilem, quousque mediantibus speciebus abstrahant actu intelligibilia, & sic ab illis educi possit virtus, quæ est lumen intelligibile tenens se ex parte intellectus.

Secunda ratio D. Thomæ ad hanc formam reducitur, Christo non solum sunt tribuendæ omnès scientiæ, sed etiam qualibet illarum secundum proprium & connaturalem modum habendi illam; sic enim non solum est periclitum per diversas scientias arque perfectiones, verum etiam & diversis modis. Sicut ergo Christus habuit scientiam beatam secundum proprium modum illius, scilicet permanentem, non tantum transeuntem, ut aliqui in via habuerunt; & sicut habuit scientiam per se infusam secundum modum proprium illius, scilicet per infusionem ita scientiam humanam, seu naturam suam acquisibilem, habere debuit modum humanum, scilicet per acquisitionem, non verò eam solum per infusionem à Deo recipere.

Addo quod, cum Christus ad paupertatem nostram ultrò ac volens se dimiserit, omnia quoque nobis commatralia, quæ statum eius non dedecent, admittit; Sed connaturalis homini acquirendæ scientiæ naturalis modus est per actus proprios, & per abstractionem specierum à phantasmatis eam sibi comparare: Ergo Christus hoc etiam modo scientias per se acquisibiles sibi comparavit, atque ita verè in eis profecit, quod voluisse S. Lucam, cum dicit Christum profecisse sapientiâ & ætate, docet S. Ambrosius lib. de Incarnationis Dominice sacramento cap. 7. his verbis: *Quomodo profecit sapientiâ Dei (doceat te ordo verborum) profecit ætate, & profecit sapientiâ, sed humane est. Itaque ætatem ante pramisse (sic enim ipse legit) Itaque profecit ætate & sapientiâ, non ut cum Hieronymo Vulgata vertit, sapientiâ & ætate) ut secundum hominem crederes dictam; et ætatem non divinitatis, sed corporis est: ergo si profecit ætate humane, profecit sapientiâ hominis. Idem sentit sanctus Thomas hic art. 2. ad 1. ubi sic habet: *Talis scientia infusa anime Christi, quam scientia beatificans effectus agentis infinite virtutis, qui potest simul totum operari, & ita in neutra scientia Christus profecit, sed à principio eam perfectam habuit. Scientia acquisita causatur ab intellectu agente, & non simul totum operatur, sed successive.* Et sic secundum*

secundum hanc scientiam Christus non a principio sci-

vit omnia, sed paulatim, & post aliquod tempus, scilicet in perfecta etate. Quod patet ex hoc quod Evangelista simul dicit eam profecisse scientia & etate.

§. II. Solvuntur objectiones.

19 Contra precedentem conclusionem plures solent fieri instantia, quas breviter hic proponemus ac diluimus. In primis objicitur: Primo parenti a principio infusa fuerunt per accidens scientia omnes naturales, quia fuit doctor humani generis, ut docet S. Thomas 1. part. quaest. 94. art. 3. & probat duplici ratione, quam

20 Secundo, Christum nulla decuit ignorantia, aut privatio scientia naturaliter debita, etiam pro brevissimo tempore: At si ab initio conceptionis, non habuisset scientias omnes naturales per infusionem a Deo, sed eas paulatim propriis actibus sibi comparasset, habuisset per aliquod tempus imperfectionem ignorantia in ipsa naturali scientia, & privationem illius: Ergo idem quod prius.

21 Tertiò, Decebat Christum semper fuisse plenum scientia, juxta illud Joan. 1. Vidimus gloriam ejus quasi unigeniti a Patre, plenum gratia & veritate: At si non habuisset per infusionem in primo instanti suae conceptionis, scientias omnes naturales per accidens infusas, non semper fuisset plenus scientia & veritate: Ergo illas hoc modo recepit a Deo, non verò propriis actibus acquisivit.

22 Quarto, Christus Dominus per scientiam naturalem cognoscebat substantias separatas, & substantiam animae suae, eo modo quo anima se, parata seipsam cognoscit: At haec non potuit cognoscere per species a phantasmatis abstractas, cum species illae, utpote per sensus acceptae, non habeant vim representandi perfecte substantiam ullam spiritualem, & incorporam: Ergo illa cognovit per species infusas a Deo. Quod si habuit species infusas respectu substantiarum immaterialium, cur non etiam respectu rerum materialium? De utriusque enim videtur esse eadem ratio.

23 Quintò, Si scientia naturalis Christi, non fuit ei per accidens infusa, sed propriis actibus, seu

A ministerio sensuum, & per abstractionem intellectus agentis a phantasmatis acquisita, fuit valde diminuta & imperfecta, & inferior ad scientiam Adami: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela probatur: Plura sunt objecta naturalia quae a sensibus hominum sunt remotissima, ut omnes species piscium qui sunt in profundo maris, omnia quae generantur intra viscera terrae, vel quae in aere sunt intra vel extra nubes, omnes stellae caeli, & similia: quomodo ergo illa fuerunt sensibus Christi objecta, ut proprias eorum species & cognitionem hauriret? Nam quod ministerio Angelorum non fuerint adducta sensibilibus ad Christum, vel Christus ad illa, manifestum videtur: quomodo enim omnes stellae caeli, omnes pisces maris, omnia terrae metalla, ad Christum potuerunt adduci, & ei representari? Vel quomodo ipse Christus ad omnia profunda maris & terrae, & ad celi immensitatem, ministerio Angelorum adduci potuit, ut illa omnia objecta perulstraret, & illorum species per sensus hauriret? Haec sane videntur ficticia, & miraculis superfluis plena. Ergo si scientia naturalis Christi non fuit ei per accidens infusa, sed per species ministerio sensuum acceptas comparata, fuit valde imperfecta limitata, nec se extendit ad omnia individua & objecta naturalia quae in rerum natura existunt.

C Sextò, non decuit Christum acquirere scientiam per disciplinam ab alio homine, sive Angelo docente: Ergo neque ab ipsis rebus species abstrahendo, quia sic addiceret a rebus, & penderet ab illis, ut discipulus a magistro.

24 Septimò, Christus habuit virtutes morales per accidens infusas a Deo in primo instanti conceptionis, ut supra docuimus: Ergo idem dicendum est de virtutibus intellectualibus, praesertim de ipso habitu scientiae naturalis. Consequentia videtur legitima, tum ex paritate rationis, tum etiam quia carentia scientiarum naturalium ad tempus, non minus videtur derogare perfectioni animae Christi, quam carètia virtutum moralium.

D Denique si Christus propriis actibus sibi debuerit comparare scientiam per se acquisibilem, maxime quia alias inde sequeretur quod intellectus agens esset frustra in ejus anima, eò quod careret propria operatione, quae est abstrahere species intelligibiles a phantasmatis, ut discurret Divus Thomas hic art. 2. & supra quaest. 9. art. 4. Sed haec ratio non videtur efficax: Ergo ruit praecipuum fundamentum nostrae sententiae. Minor probatur: Tum quia intellectus agens fuit in Adamo, & in Beatis remanet, & tamen non frustra, licet non abstrahat species a phantasmatis; sicut etiam nutritiva non est frustra in Beatis, licet non reducat in actum. Tum etiam, quia officium intellectus agentis non est solum abstrahere species a phantasmatis, sed etiam illustrare principia, ut illis utatur intellectus; & ita licet non servierit in Christo pro primo officio abstrahendi species a phantasmatis, potuit servire pro secundo, nimirum pro illustratione principiorum.

27 Haec sunt praecipua adversa sententiae fundamenta, quae (ut consideranti patebit) solum probant Christum per scientiam aliquam infusam, res omnes naturales a principio conceptionis cognovisset, unde non militant contra nostram sententiam, quae id non negat, sed duplicem in Christo scientiam infusam admittit; unam naturalem, per quam objecta naturalia per species a Deo

infusa, modo angelico agnoscit; aliam supernaturalem, quā non solum res naturales, sed etiam entia supernaturalia, cogitationes cordiū, futura contingentia, & mysteria gratiæ, ipsūque ineffabile Trinitatis mysterium, extra verbum contemplatur, ut disputatione præcedenti fusè declaravimus. Addimus tamen, præter duplicem illam scientiam infusam, admittendam esse in Christo aliam scientiam naturalem, quam per actus proprios, seu per abstractionem specierum à phantasmatibus acquisivit; tum ne intellectus agens frustra in eo ponatur, tum etiā ut objecta naturalia cognoscatur omnibus modis quibus cognoscibilia sunt, omnisque potentialitas tum naturalis tum obediēcialis animæ ejus expleatur, ut supra ostensum est. Unde

28 Ad primum dicendum primò, Christum non minus quā Adamum à principio conceptionis momento res omnes naturales per scientiam infusam cognovisse, subindeque illi non fuisse in scientia vel modo cognoscendi objecta naturalia inferiorem; sed præter infusam rerum omnium naturalium notitiam, quā à principio conceptionis habuit, aliam successu temporis per experientiam, & abstractionem specierum à phantasmatibus sibi comparasse. Sed abstrahendo à tali sententia,

29 Secundò respondeo, conveniens fuisse quod scientiæ omnes per se acquisibiles infunderentur Adamo, non verò Christo, ob triplicem rationem. In primis enim, cum Adam fuerit conditus à Deo in ætate perfecta, ut caput & doctor generis humani, atque omnium rerum Dominus, conveniens fuit ut statim haberet illas scientias, quæ in homine illius ætatis essent necessariæ ad illa munia exercenda: Christus autem, licet sit caput & doctor totius Ecclesiæ, atque omnium Dominus; quia tamen genitus fuit in ætate infantili, ita ut non statim ut vir perfectus in hoc mundo conversaretur, non opus fuit ut scientiam suapte naturā acquisibilem, per infusionem ab initio reciperet, sed paulatim ut ceteri homines per sensus eam sibi comparare debuit.

30 Secundò, Adam datus est doctor toti generi humano in naturalibus, & ideo oportuit quod à principio suæ productionis haberet omnes scientias naturales, sicut & quod statim esset perfectus homo, quantum ad corporis quantitatem & dispositionem: At Christus datus fuit doctor mysteriorum gratiæ, non rerum naturalium; dicit enim Apostolus 1. Corinth. 15. *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de celo cælestis*: & ipsa veritas ait Joan. 3. *Qui de terra est, de terra loquitur; qui de celo venit, super omnes est, & quod vidit & audivit, hoc testatur*: & ideo oportuit ut Christus statim haberet scientiam infusam mysteriorum gratiæ, non verò scientiam per se acquisibilem rerum naturalium, sicut neque perfectam corporis quantitatem.

31 Tertio, Adamus visione beatificā carebat, & mox à creatione privandus erat scientiā per se infusā; unde conveniens fuit, ut statim ab initio naturalem scientiam infusam per accidens reciperet, non modò juxta mensuram proportionatam ætati in qua à Deo conditus est, sed etiam quantum ferebat necessitas, quā & ipse & omnes ejus posterii laborassent, nisi in eo Dei beneficio liberaliter fuisset præventus. At in Christo nulla talis viguit necessitas, & affulgens ei scientia infusa atque beata, abundè supplere potuit omnem usum scientiæ naturalis infusæ per accidens.

A Ad secundum, concessa Majori, nego Minori. Tum quia Christus ab initio conceptionis per scientiam per se infusam omnia objecta naturalia cognovit, ut disp. præcedenti ostensum est. Tum etiam, quia carentia scientiæ per se acquisibilis pro aliquo tempore, in Christo non erat ignorantia privativa, sed negativa, quia pro eo tempore non erat ei debita illa scientia, supposita assumptione naturæ in statu infantili; sicut nec erat imperfectio quod in ætate infantili careret loquelā, quia permittebat agere naturæ quod cuiusque status proprium est; sicut, in sententia Stuartis, caruit ab initio experientiali cognitione, & tamen talis carentia non erat ignorantia privativa, sed negativa tantum.

B Ad tertium dicendum, Christum tempore infusæ plenam scientiā beatā, & infusā, ac non sententiā acquisitā, ob rationes probando conclusivem adductas; unde D. Thomas hic art. 2. ad 3. ait quod *secundum hanc scientiam Christus à principio non scrivit omnia, sed paulatim & post aliquod tempus, scilicet in perfecta ætate*: quod patet ex hoc quod *Evangelista simul dicit eum profecisse scientiā & doctrinā*.

Ad quartum, nego majorem, licet enim Christus per scientiam per se infusam substantias separatas, & substantiam animæ suæ cognoscens, non tamen per scientiam per se acquisitam, ut docet S. Thomas hic art. 1. ad 3. his verbis: *Unde istam scientiam anima Christi non simpliciter cognovit omnia, sed illa omnia quæ per lumen intellectus agentis sunt cognoscibilia: unde per hanc scientiam non cognovit essentiam substantiarum separatarum, nec tiam singularia præterita, præsentia, & futura, quæ tamen cognovit per scientiam inditam*.

Ad quintum, nego sequelam Majoris, ad curam probationem dicendum quod quamvis Christus non habuerit species omnium obiectorum naturalium, ejus tamen scientia acquisita non fuit imperfecta & diminuta, ac scientiæ Adam interior, quia per species acquisitas immediate, ab aliquibus sensibilibus, efficaciter potuit formare, & colligere alias, propter excellentiam vim ingenij in quo excedit omnes homines, & ipsum etiam Adamum. Unde S. Thomas hic art. 1. ad 2. ait, *Quod licet non fuerint Christi sensus subjecta omnia sensibilia, fuerunt tamen subjecta sensuum ejus aliqua sensibilia, ex quibus propter excellentiam vim rationis ejus potuit in aliorum notitiam devenire*.

Adde quod, ut Christus ab objectis haberet species quæ magis necessariæ erant ad formationem scientias, potuit uti ministerio Angelorum, ut sibi adducerent ad sensus illa objecta quæ judicabat esse magis convenientia ad accipiendās species pro perfectione scientiarum, ut docet Cajetanus hic articulo primo. Nec est mirandum sine fundamento: nam sicut corpori ministraverunt Angeli, adducendo cibos in desertis & sicut Angelorum ministerio, primo homini adducta sunt omnia animalia, ut ipsi nomina imponeret: ita animæ Christi Angeli ministrare potuerunt, non quidem adducendo omnia sensibilia, sed ea quæ Christus judicavit expedire, ut haberet scientiam perfectam, & Adam scientiā non interiorem.

Ad sextum, concessa Antecedente, nego Consequentiam, nobilior enim est accipere scientiam à sensibilibus, quā ab homine docemes, cujus optimam rationem assignat S. Thomas hic art. 3. ad 2. his verbis: *Ille qui addidit ab homine, non accipit immediate scientiam à speciebus intelligibili-*

bus qua sunt in mente ipsius, sed mediatis vocibus A
sensibilibus, inquam signis, intelligibilibus conceptioni-
bus, sicut autem voces ab homine formatae, sunt signa
intellectuales scientiae ipsius, ita creatura à Deo condi-
ta, sunt signa sapientiae eius. Vnde dicitur Eccles. 1.
quod Deus effudit sapientiam super omnia opera sua.
Sicut ergitur dignum est doceri à Deo, quam ab homine,
ita dignius est accipere scientiam per sensibiles crea-
turas, quam per hominis doctrinam. Adde quod, li-
cet Christus hauriret species à rebus, non tamen
proprie addiscebatur ab illis; quia acquirendo
species à rebus, ipse se dirigebat, & ordinabat
species quas accipiebat, ut recte observat Joan-
nes à S. Thoma hic disp. 11. art. 3. in solutione
objectorum contra secundam difficultatem.

Ad septimum, concessio Antecedente, nego B
consequentiam, & paritatem, ob duplicem ra-
tionem discriminis quae inter scientias & virtu-
tes morales reperitur, ut supra disp. 12. art. 4. §.
2. declaravimus.

Ad ultimum, concessio Majori, nego Mino-
rem, ad cuius primam probationem dicendum
quod non semper ex carèntia propriae operatio-
nis alicujus potentiae, rectè deducitur eam esse
frustra in suo subiecto, ut patet in instantiis ad-
ductis in argumento, sed ex carèntia operationis
pro flatu & tempore quo debetur in Adamo au-
tem pro flatu primae creationis in quo creatus
est perfectus, tam secundum animam, quam se-
cundum corpus, non erat debitum habendi
hanc actum intellectus agentis quo crescit &
perficitur intellectus in scientia, nimirum ab-
stractionem specierum à phantasmatis; unde
licet illi operatione caruerit, non fuit in eo fru-
stra intellectus agens. Quae etiam ratio in Beatis,
quia non sunt in statu acquirendi scientiam,
non est frustra intellectus agens, sicut neque au-
gmentativa & nutritiva facultas, licet careant
illis actibus quos hic habuerunt, & in illo statu
non debentur.

Ad secundam probationem respondetur quod
licet officium intellectus agentis non solum sit
abstrahere species, sed illustrare principia; quia
tamen abstractio specierum à phantasmatis
est prima & principalior eius operatio, rectè in-
fert S. Thomas, quod ille esset frustra in Christo,
si ea careret, quamvis haberet aliam operatio-
nem secundariam: etenim potentia sicut &
habitus ponuntur propter primariam & princi-
palem operationem, ad quam per se primò or-
dinantur, quae deficiente, ponuntur frustra. Un-
de idem S. Doctor supra quaest. 7. art. 4. docet in
anima Christi non fuisse virtutem spei, quia
non potuit in illo habere actum ad quem per se
primò ordinatur: nam à principio habuit beati-
tudinem animae, ad quam sperandam ponitur
principaliter virtus spei.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

40 EX dictis colligitur triplicem esse modum in-
telligendi in anima Christi, omnino diver-
sum, triplici eius scientiae correspondentem:
nempe modum intelligendi per essentiam divi-
nam gerentem vices speciei intelligibilis, qui
competit scientiae beatae: modum cognoscendi
per species à Deo inditas, qui convenit scientiae
infusae; & denique modum intelligendi per
species à phantasmatis abstractas, qui prop-
rius est scientiae acquisitae. Primus intelligendi
modus est divinus, cum Deo proprium sit, omnia
per suam essentiam ut speciem intelligibilem

cognoscere. Secundus angelicus; cum Angeli
non intelligant per species à rebus acceptas, sed
immediate à Deo inditas. Tertius est humanus,
idcirco enim anima rationalis unitur humano
corpori, ut ex unione ad illud fortiatum modum
intelligendi per species acquisitas, & per con-
versionem ad phantasmata, ut docet S. Doctor
1. parte quaest. 89. art. 1.

Quaerit D. Thomas hic art. 4. utrum Christus 41
aliquid acceperit vel didicerit ab Angelis? Et
respondet negativè: quia (inquit) anima huma-
na, utpote media inter substantias spirituales &
res corporeas, duobus modis nata est perfici, sci-
licet vel per scientiam acquisitam acceptam ex
rebus sensibilibus, vel per scientiam inditam
seu impressam ab agente superiori: At Christi
anima neutram scientiam habuit dependentem
ab Angelis; non quidem acquisitam, quia illam
habuit per solum lumen intellectus agentis; ne-
que inditam, quia hanc immediate accepit à
Deo; sicut enim supra communem modum
creaturae, anima illa unita est Verbo in unitate
personae, ita supra communem modum homi-
num, immediate ab ipso Verbo repleta est scien-
tia & gratia: Ergo &c.

Dices, Si Christus nihil didicit ab Angelis, 42
quomodo intelligi & explicari debet id quod
dicitur Lucae 22. ipsum confortatum fuisse ab
Angelo, instante passione sua? Talis enim con-
fortatio non videtur aliter fieri potuisse, quam
proponendo ipsi rationes quae dolorem ejus le-
nire possent, quod est Christum fuisse edoctum
& illuminatum ab Angelo.

Respondeo ex D. Thoma in 2. dist. 14. quaest.
1. art. 3. quaest. 6. ad 2. quod Christus non
fuit conformatus ab Angelo, per instructionem,
vel illuminationem, sed quali per societatem &
compassionem, eoque modo quo ex praesentia
& colloquio amicorum & familiarium homo
naturaliter confortatur in tristitia & afflictio-
nibus: unde Psalmo 68. Propheta in persona
Christi conqueritur, quod nullum inveniat ami-
cum qui sibi condoleat & compatiatur: Et susti-
nuisti qui simul contristeretur, & non fuit consolanti-
me quaesivi & non inveni. Ipsa ergo simultas & so-
cietas Angeli compatiens, & eandem tristitia-
m ostendentis, fuit genus quoddam confor-
tationis & solatii.

Denique, cum revera corpus Christi esset fa-
tigatum & debilitatum, ac sanguine madens,
Angelus confortavit ipsum, vel sanguinem ab-
luendo, vel aliquo sensibili modo fovendo cor-
pus, ut asserit Cajetanus hic in commentario ar-
ticuli 4. estque valde rationi consonum: nam li-
cet Christus per seipsum hoc facere posset, ad o-
stendendam tamen veritatem carnis, voluit ex-
terno ministerio uti, sicut etiam à Matre nutri-
ri, gestari, & involvi.

Addunt aliqui, Angelum confortasse Chri-
stum, proponendo ei rationes quibus mitigari
posset ejus tristitia, cujusmodi sunt illae quae ha-
bentur Isaiae 53. Si posuerit pro peccato animam
suam, videbit semen longevum, & voluntas Domini
in manu ejus dirigetur. Pro eo quod laboravit anima
ejus, videbit & saturabitur, &c. Non quod Chri-
stus has rationes ignoraret, aut illas per se consi-
derare non posset; aut non consideraret; sed
quia ita per rationem superiorem illas conside-
rabat, ut nullum inde solatium, in portionem
inferiorem derivari permitteret, ut eleganter
declarat D. Bernardus serm. 1. de S. Andrea.